

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 247. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358603216/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

IV

Tungt Blod, der avlede Spøgelsefrygt og Spøgelsesyner, medfødt Tungtsindighed indtil Randen af Vanvid, en klar, ædru Forstand, der uophørligt var tilbøjelig til at gøre Lysets Rettigheder gældende, og en ganske usædvanlig Evne til at leve i Stemninger og fremkalde Stemninger, det var Grundegenskaber hos *Ludwig Tieck*. Han var blandt den romantiske Skoles Digttere den frugtbareste, og han skrev, efter at Skolen var sprængt, en lang Række fine Noveller, der skildrede Samtid og Fortid paa en Maade, der kom Virkeligheden nærmere end Skik var i romantisk Poesi.

Han fødtes 1773 som Søn af en Rebslager i Berlin, modtog allerede i Skolen et dybt Indtryk af saadanne Klassikere som Goethe, Shakespeare og Holberg, og formaadede som Yngling at efterligne Shakespeares Alfepoesi saavel som Ossian's Vemodstoner, men blev i et Tidsrum af sin tidlige Ungdom ved den Svaghed, hvormed han lod sig benytte og udnytte af ældre Skribenter, foranlediget til et ganske usundt og skødesløst Megetskriveri. Blev nu end saaledes den Aand og Retning, i hvilken han skulde arbejde, ham paanødet, saa kan hans personlige Ejenommelighed dog spores selv i hans første værdiløse Skrifter. Under Ledelse af hans Lærer Rambach udførte eller bearbejdede han i Oplysningstidens Aand følsomme Historier om ædle Røvere eller han forfattede Rædsels-Optrin i Stil med Franz Moors Døds-scene. Men nu og da lod han i vrængende Bemærkninger sin egen, mere udviklede Synsmaade skinne igennem.

Noget senere forfattede han, den tilkommende Romantiker, for Oplysningstidens gamle Kamphane, Nicolai, gammelkloge Almanakhistorier, der gør Nar af Overtroen, og i hvilke der kun stænkvis forekommer Glimt af Ironi, som naar Udtryk af Foragt for «den dumme Middelalder» eller for «det Shakespeareske Spøgelsevæsen» lægges en erkedum gammel Mand i Munden. Han skrev vel især disse Ting, fordi han havde solgt sin Pen, imidlertid røber sig ikke desmindre heri Træthed hos en Tungtsindig, der saalænge har udtømt sig i sørgmodige Spørgsmaal og Tvivlsmaal af enhver Art, at han uden megen Selvovervindelse giver den Stemme det sidste Ord, der tvært imod al Genisynge lovsynger den forstandige, borgerlige Middelvej. Den Raadvildhed, hvori han indadtil var stedt, spejler sig ikke mindre

klart i hans paa Bestilling forstandsdyrkende Fortællinger end i det Spøgelseagtige, det Grusomt-Vellystige og det koldt Skamløse i hans Noveller og Skuespil fra Begyndelsen af Halvfems-erne, i hvilke der tilsyneladende er nedlagt mere af hans eget Væsen.

Den første betydeligere Frembringelse af Tieck, der møder os, er *William Lovell*. Dennes Romans første Del, forfattet i Tiecks 21de Aar, udkom 1795. Nu og da anslaaes allerede her med Hensyn til Kunstmagen de Strengs, som den romantiske Skole senere spillede paa.

William Lovell kommer til Paris (som Tieck da aldrig havde set) og er naturligvis opfyldt af stor Modbydelighed for Alt, hvad han oplever: «Byen er en grim, uregelret Stenhob. I hele Paris har man Følelsen af at være i et Fængsel Man taler og snakker hele Dagen uden en eneste Gang at sige, hvad man tænker Jeg er af Kedsomhed gaaet nogle Gange i Teatret. Tragedierne bestaar af Fyndsprog uden Handling eller Følelse og af langstrakte Taler, der tager sig ud, som naar paa gamle Malerier Ordene hænger ud af Munden paa Personerne. Jo mere Skuespilleren fjerner sig fra Naturen, for des større bliver han anset I den store verdensberømte Pariser-Opera faldt jeg i Søvn.» Det er de Indtryk, som Lovell, der i Bogen er Engländer, har modtaget af Paris omkring Revolutionstiden — den hele da gængse Foragt for fransk Væsen og fransk Kunst, dobbelt urimelig her, fordi den er lært udenad efter Bøger. I Mod-sætning hertil udbryder Lovell i *Théâtre français*: «O Sofokles, o guddommelige Shakespeare!» og meget betegnende siger han: «Jeg hader Menneskene, som med deres eftergjorte lille Sol [skal være Fornuften] lyser op i enhver hyggelig Dæmring og forjager de elskværdige Skygebilleder, der hoede saa trygt under det hvælvede Løvtag. I vor Tidsalder er det blevet en Slags Dag, men den romantiske Nat- og Morgenbelysning var skønnere end dette graa Lys fra en skyet Himmel.»

Undtager man disse enkelte Stænk, synes Bogen ellers ved første Øjekast ikke at have nogen af de Egenskaber, som man plejer at betegne som de romantiske Frembringelsers; men i Virkeligheden viser intet Værk bedre og sikrere end dette, hvori de romantiske Bestræbelser grunder. *William Lovell* har laant sin Grundtanke og Brevformen fra en fransk Roman af den materialistiske Skribent Rétif de la Brétonne: *Le paysan pervers*.